

चित्रकार इवालेखं कृत्वा स्थापितवानसि । प्रजापतिः प्रजाः सृष्ट्वा यथा संहरते तथा ।

५०९५

नोपेक्षस्व महाबाहो पश्यमानः कुलक्षयं । अथ तेऽद्य मतिर्नष्टा विनाशे प्रत्युपस्थिते ।

वनं गच्छ मया सार्द्धं धृतराष्ट्रेण चैव ह । बद्ध्वा वा निरुतिप्रज्ञं धार्तराष्ट्रं सुदुर्मतिं ।

शाधीदं राज्यमद्याशु पाण्डवैरभिरक्षितं । प्रसीद राजशार्दूल विनाशो दृश्यते महान् ।

पाण्डवानां कुरुणाञ्च राज्ञाममिततेजसां । विररामैवमुक्त्वा तु विदुरो दीनमानसः ।

प्रध्यायमानः स तदा निःश्वसंश्च पुनः पुनः ।

५०९६

ततोऽथ राज्ञः सुबलस्य पुत्री धर्मार्थयुक्तं कुलनाशभीता । दुर्योधनं पापमतिं नृशंसं राज्ञां समक्षं सुतमाह कोपात् ।

ये पार्थिवा राजसभां प्रविष्टा ब्रह्मर्षयो ये च सभासदोऽन्ये । शृण्वन्तु वक्ष्यामि तवापराधं पापस्य सामात्यपरिच्छदस्य ।

राज्यं कुरुणामनुपूर्वभोज्यं क्रमागतो नः कुलधर्म एषः । तं पापं बुद्धेऽतिनृशंसकर्मन् राज्यं कुरुणामनयादिहंसि ।

राज्ये स्थितो धृतराष्ट्रो मनीषी तस्यानुजो विदुरो दीर्घदर्शी । एतावतिक्रम्य कथं नृपत्वं दुर्योधन प्रार्थयसेऽद्य मोहात् ।

राजा च क्षत्ता च महानुभावौ भीष्मे स्थिते परवन्तौ भवेतां । अयन्तु धर्मज्ञतया महात्मा न राज्यकामोनृवरो न दीजः । ५०९७

राज्यन्तु पाण्डोरिदमप्रधृष्यं तस्याद्य पुत्राः प्रभवन्ति नान्ये । राज्यं तदेतन्निखिलं पाण्डवानां पैतामहं पुत्रपौत्रानुगामि ।

यद्वै ब्रूते कुरुमुखो महात्मा देवव्रतः सत्यसन्धो मनीषी । सर्वं तदस्माभिरह्य कार्यं राज्यं स्वधर्मं परिपालयद्भिः ।

अनुज्ञया चाथ महाव्रतस्य ब्रूयानृपोऽयं विदुरस्तथैव । कार्यं भवेत्तत् सुहृदान्नियुज्य धर्मं पुरस्कृत्य सुदीर्घकालं ।

न्यायागतं राज्यमिदं कुरुणां युधिष्ठिरः शास्तु वै धर्मपुत्रः । प्रचेदितो धृतराष्ट्रेण राज्ञा पुरस्कृतः शान्तनवेन चैव ।

इति श्रीमहाभारते उद्योगपर्वणि भगवद्गीतापर्वणि कृष्णवाक्ये सप्तचत्वारिंशदधिकशततमोऽध्यायः ॥ १४७ ॥

॥ वासुदेव उवाच ॥ एवमुक्ते तु गान्धार्या धृतराष्ट्रो जनेश्वरः । दुर्योधनमुवाचेदं राज्ञां मध्ये जनाधिप । ५०९८

दुर्योधन निबोधेदं यत् त्वां वक्ष्यामि पुत्रक । तथा तत् कुरु भद्रन्ते यद्यस्ति पितृगौरवं ।

सोमः प्रजापतिः पूर्वं कुरुणा वंशवर्द्धनः । सोमाद्भव षष्ठोऽयं ययातिर्नृजघातृजः ।

तस्य पुत्रा बभूवुर्हि पञ्च राजर्षिसत्तमाः । तेषां यदुर्महातेजा ज्येष्ठः समभवत् प्रभुः ।

पूरुषवीर्याश्च ततो योऽस्माकं वंशवर्द्धनः । शर्मिष्ठया संप्रसूतो दुहित्रा वृषपर्वणः ।

यदुश्च भरतश्च देवयान्याः सुतोऽभवत् । दौहित्रस्तात शुक्रस्य काव्यस्यामिततेजसः । ५०९९

यादवानां कुलकरो बलवान् वीर्यसम्मतः । अवमेने स तु क्षत्रं दपंपूर्णः सुमन्दधीः ।

न चातिष्ठत् पितुः शास्त्रे बलदर्पविमोहितः । अवमेने च पितरं भ्रातृंश्चाप्यपराजितः ।

पृथिव्याश्चतुरन्तायां यदुरेवाभवद्वली । वशे कृत्वा स नृपतीन् न्यवसन्नागसाङ्गये ।

तं पिता परमक्रुद्धो ययातिर्नृजघातृजः । शशाप पुत्रं गान्धारे राज्याचापि व्यरोपयत् ।

ये चैनमन्ववर्त्तन्त भ्रातरो बलदर्पितं । शशाप तानपि क्रुद्धो ययातिस्तनयानथ । ५१००

यवीयासं ततः पूरुं पुत्रं स्ववशवर्त्तिनं । राज्ये निवेशयामास विधेयं नृपसत्तमः ।

एवं ज्येष्ठोऽप्यथोत्तिको न राज्यमभिजायते । यवीयासोऽपि जायन्ते राज्यं वृद्धोपसेवया ।

तथैव सर्वधर्मज्ञः पितुर्मम पितामहः । प्रतीपः पृथिवीपालस्त्रिषु लोकेषु विश्रुतः ।